

Projektiryhmän opintomatka Tanskaan ja Ruotsiin ma 13.6.- to 16.6.2016**Osallistujat:**

Lena Kalliokoski, Centria-amk
Pia Smeds, Luonnonvarakeskus
Martta Ylilauri, Luonnonvarakeskus
Anja Yli-Viikari, Luonnonvarakeskus
Christer Yrjas, Hushållningssällskapet (Ti 14.6-15.6.)

Ma 13.6.**Tanskan toimintamallit**

Tanskassa ei ole vielä käytössä yhtenäistä Green Care tai Grön Omsorg -konseptia, mutta aktiivisia toimijoita ja toimintatapoja on esimerkiksi puutarhaterapiassa, yhteisöpuutarhatoiminnassa, ruokakasvatuksessa ja metsäesikoulutoiminnassa. <http://www.carstenoerting.dk/>

PH Metropol, Kööpenhamina

Pernille Malberg Dyg, Uttara Dinesh Kale & co

Maaliskuussa 2016 on käynnistynyt yhteisöpuutarhaprojekti, jonka päätavoitteena on sosiaalinen integraatio ja kotoutuminen. Pääpaino projektissa on konkreettisella tekemisellä, kuten puutarhanhoidolla ja yhteisellä ruoanlaitolla. Hankkeen kohderyhmänä ovat erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajat. Myös ravitsemus- ja terveystieteiden kohdat ovat mukana hankkeessa neuvonnan ja käytännön tekemisen kautta. Toiminta painottuu kaupunkialueille Kööpenhaminan ympäristössä. Hankkeeseen liittyy jonkin verran tutkimusta, mutta erityisesti vaikutustietoa kaivataan lisää. <http://www.phmetropol.dk/Om+Metropol/Medarbejdere/D/Dyg+Pernille+Malberg>

Tanskassa Farm education –toiminta tapahtuu Bellarup –tiloilla, joissa oppilaat vierailevat 4 krt kevätlukukaudella ja 4 krt syyslukukaudella, huhtikuun-lokakuun välisenä aikana. Kasvukauden ulkopuolella toiminta painottuu eläinten hoitoon, oppilaat voivat olla mukana myös mm. teurastamassa kanoja ja nypymässä sulkiä teurastetuista kanoista. Farm education on toiminnassa mukana oleville kouluille hyvä markkinointivaltti.

<http://havertilmaver.dk/>

Ti 14.6.

Dagstilbuddet Damsgaarden, Gillelej, Carsten Andersen

Damsgårdenin toiminnan kohteena on autismista kärsivät nuoret ja aikuiset. Toimintaa esitellyt Carsten Andersen on itse mm. erikoistunut hevosterapiaan. Päiväaktiviteetit tapahtuvat luonnossa ja pienellä maatilalla. Damsgårdenilla on käytössä asiakkaille pedagoginen toimintasuunnitelma. Asiakkaiden omien resurssien vahvistaminen ja uusien kompetenssien vahvistaminen on tärkeää niin että heidän elämänlaatu ja itsetunto vahvistuu. Damsgården saa myös konsultointiapua mm. Tanskan ”Center for Autisme”-keskuksesta. Damsgårdenin periaatteet ja luontometodit perustuvat Green care-ajatteluun. Damsgårdenilla on hevosia, lehmiä, kanoja ja kaniineja.

Rabarbergaarden, Vejby, Louise Køster

www.kosterco.dk

Unelma maatilasta toteutui, kun dokumenttiohjaaja Louise Køster osti ammattikokkina toimivan puolisonsa kanssa maatilalla Vejbyn kylästä ja muutti sinne lapsineen n. 5 vuotta sitten. Tilan koulupuutarhatoimintaan osallistuu vuosittain n. 600 lasta lähialueen alakouluista. Tilalla on

sopimus kuntien kanssa, jotka ostavat palvelun. Toimintaan kuuluu luomupuutarhan ja eläinten hoitoa. Tilalla on hevosia, lampaita, kanoja, hanhia ja muutama maatiaissika. Puutarha tuottaa raaka-aineet tilan ravintolaan ja catering-palveluun, josta puoliso vastaa. Yrittäjäpariskunnan lisäksi tilalla työskentelee muutamia palkallisia sekä vapaaehtoisia työntekijöitä tai harjoittelijoita. Tilalle oli keväällä palkattu vasta valmistunut puutarhuri, jolla oli vapaat kädet kehittää puutarhan luomuviljelytoimintaa.

Tilalle oli tulossa elintarvikealan tuotekehitystä varten uudet tilat, jotka toteutetaan yhteistyössä lähialueen muiden yrittäjien kanssa, osittaisen EU-tuen turvin.

Ruotsin toimintamallit

Ruotsissa tunnettuja käsitteitä ovat Grön Omsorg, Grön Rehabilitering sekä Naturunderstödd rehabilitering (NUR). *Grön omsorg* tarjoaa mielekästä toimintaa ihmisille, jotka kuuluvat sosiaalihuoltolain piiriin. Maatilatoiminnan avulla tuetaan asiakkaiden itsenäistä elämää ja osallistumista yhteiskuntaan. Toiminta on pitkälti yhtäläistä Norjan Inn på tunet –toiminnan kanssa, josta on erityisesti käynnistysvaiheessa haettu mallia. *Grön Rehabilitering* -toiminta on pitkälti samansuuntaista, kuntouttavaa tai toimintakykyä ylläpitävää toimintaa eläinten ja luonnon parissa. Yhteistyötä tehdään työnantajien, sosiaalivakuutuslaitoksen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Skånen alueella Naturunderstödd rehabilitering on toiminta viety vakiintuneeksi osaksi sairaanhoitopiirin toimintaa.

<http://www.vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/sjukskrivning/naturunderstodd-rehabilitering/>.

Toimintamalli perustuu pitkälti Ruotsin maatalousyliopiston (SLU) monivuotiseen tutkimukseen Alnarpin terapiapuutarhan yhteydessä. Luontoavusteinen toiminta nähdään perinteisiä lääketieteellisen hoidon toimintamalleja täydentävänä tukimuotona. Potilaille tarjotaan 8-viikkoisen jakson ajan ryhmämuotoista päivätoimintaa NUR-tiloilla. Ryhmän koko on ollut maksimissaan seitsemän osallistujaa. Ryhmä kokoontuu kolme kertaa viikossa, neljän tunnin ajan kerrallaan. Ryhmän ohjaamisessa on mukana kaksi henkilöä. Erityisenä painopisteenä Ruotsissa on ollut stressiin liittyvän työuupumuksen hoitaminen. Esimerkiksi Länsi-Göötanmaan seudun työntekijöillä on tarjolla Gröna Rehab –mallin mukaista lyhytaikaista kuntoutusta työuupumukseen ja stressiin <http://epi.vgregion.se/sv/gronarehab/Grona-Rehab/Fakta-och-forskning/Evas-forskning/>.

Ke 15.6.

Alnarp Rehab, Alnarp, Lillian Lavesson

Alnarp Rehabiliteringsträdgård toimii Sveriges Lantbruksuniversitetin (SLU) alaisuudessa ns. Living Labina. Alnarpin kuntoutuspuutarhassa käytetään kokeellisia prosesseja; metodeja kehitetään, kokeillaan tieteellisesti ja sen jälkeen viedään ulos yhteiskuntaan yhteistyössä olevien tahojen kanssa. Alnarpin tutkimustyö yhdistää ympäristöpsykologian, maisema-arkkitehtuurin ja puutarhan sekä

lääketieteen, fysioterapian, työterapian ja psykoterapian yhteistyössä muiden yliopistojen, kuntien ja viranomaisten kanssa. Tutkimustyön tulokset käytetään sekä julkiseen että yksityiseen toimintaan, esim. useat kunnat (landsting) rakentavat tällaisia Alnarpin tapaisia kuntouttavia puutarhoja. Skånen alue on sopinut 10 maatalan kanssa luontoavusteisen kuntoutuksen tarjoamisesta. Toiminta kuuluu nykyään niiden vakiintuneeseen palvelutarjontaan.

Värpinge gård, Lund, Erik Rasmusson

Erik Rasmusson esitteli yhdessä veljensä Håkanin kanssa vetämäänsä yritystoimintaa, johon kuuluu luomutuotantoon ja sosiaaliseen toimintaan erikoistunut maatila ja sen vieressä sijaitseva 9-reikäinen luomu-golfkenttä. Tila sijaitsee aivan Lundin kaupungin kupeessa, joten sen saavutettavuus on erinomainen.

Tilalla on lisäksi kanoja ja Hereford-lihakarjaa. Rasmussonit ovat osallistuneet Grön arena –koulutukseen, mutta sen kriteerien täyttämiseksi tarvitaan vielä hieman kehittämistyötä. Tila on ollut mukana Punaisen ristin, sosiaalitoimen ja muiden sote-alan organisaatioiden yhteisissä hankkeissa, jotka ovat kehittäneet maatila-avusteisia kotouttamista ja sosiaalista integraatiota tukevia menetelmiä (social agriculture). Myös golf toimii kuntoutuksen ohella kotouttamisen välineenä, kun harrastuksen kautta löytyy uusia kontakteja ja verkostoja esimerkiksi työllistymiseen.

Golfkentän erikoisuutena oli nurmen hoito 80 lampaan laidunnuksen avulla, jolloin lampaat huolehtivat rikkakasvien torjunnasta ja lannoituksesta. Kentän kahvilan yhteydessä olevassa myymälässä myydään tilan tuotteita, kuten marjoja, vihanneksia, juureksia ja hunajaa.

Kvidinge Park och Rehabträdgård, Kvidinge, Pernilla Helgesson

Kvidinge Park & Rehabträdgård on yksi Alnarpin mallin mukaisista kuntouttavista tiloista (Naturunderstödd rehabilitering, NUR). Tilalla on ollut päivätoimintaa vuodesta 2012, kolmena päivänä viikossa klo. 9-13. Luontoavusteista kuntoutumista tarjotaan asiakkaille, joilla on lievää tai keskivaikeaa stressiin liittyvää masennusta sekä taipumusta sosiaaliseen eristäytymiseen ja passivoitumiseen.

Lääketieteellinen vastuu on lähettävällä hoitoyksiköllä. Yrittäjällä on sosiaalialan tutkinto. Tilalla on mahdollisuus monenlaiseen olemiseen koska itse puutarha on hyvin monipuolinen ja rehevä mutta myös tekemiseen, jos asiakas niin haluaa. Sisätila on hyvin valoisa, paljon ikkunoita ja hyvin rahoittava ympäristö. Tilalla on myös eläimiä, kanoja ja lampaita.

<http://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/sjukskrivning/naturunderstodd-rehabilitering/>.

To 16.6.

SLU, Ulltuna, Katarina Pettersson

Tapasimme Katarina Petterssonin (Director of studies for the Agriculture Rural development programme) SLU, Ulltunassa. Hänen tiimillä on aluillaan Green Care-hanke, Forten rahoittama, jonka keskiössä on yrittäjyys ruotsalaisilla Green Care-tiloilla ja ”doing-gender”, eli sukupuolinäkökulmasta. Keskustelutilaisuus oli antoisa ja totesimme että pidämme jatkossa säännöllistä yhteyttä ja tulemme myös selvittämään pohjoismaisen yhteishankkeen mahdollisuuksia.

Havintoja ja päätelmiä matkan varrelta

Suomalaisen Green Care -mallin vahvuutena näimme monialaisen ja alueellisesti laajan yhteistyön, mitä viimevuosina on rakentunut eri alojen ammattilaisten välille. Osaamista osataan välittää eri toimijoiden välillä.

Erityisesti Tanskasta tuntui vielä puuttuvan toimialaa yhdistävä laajempi yhteistyön taso. Ruotsissakin oli nähtävissä heikkouksia eri toimijoiden välisessä tiedonkulussa. Siellä merkittävänä voimavarana oli kuitenkin Ruotsin maatalousyliopiston tekemä monivuotinen tutkimustoiminta, jota on tehty Alnarpin terapiapuutarhan yhteydessä. Tutkimustoiminta on linkittynyt läheisesti asiakkaiden parissa tehtävään kuntouttavaan työhön ja sen jatkuvaan kehittämiseen.

Luontoavusteinen toiminta on Ruotsissa tuotu vakiintuneeksi osaksi mm. Skånen alueen sosiaali- ja terveystalviteita. Perinteisen lääketieteellisen hoidon rinnalla on haluttu hakea täydentäviä tukimuotoja, kuten luontoon ja kulttuuriin liittyvät tukimuodot. Toiminnallisuuden ja yhteisöllisen tuen kautta pyritään asiakkaan omien voimavarojen löytämiseen ja

vahvistamiseen. Suomessa on ehkä säästöpainneiden myötä panostettu enemmän ongelmalähtöisiin toimintamalleihin, ja unohdettu yksilöiden omaamiin voimavaroihin liittyvät mahdollisuudet.

Myös koulun ulkopuolisen kasvatuksen malleihin on Ruotsissa ja Tanskassa panostettu ehkä meitä enemmän. Akateemisten taitojen lisäksi halutaan tukea lasten yksilöllistä kasvua tekijöinä ja toimijoina sekä tämän edellyttämiä sosiaalisia taitoja. Uuden opetussuunnitelman painotusten myötä ehkä tämäkin ajattelutapa alkaa meillä laajentua, ja koulu hakeutuu yhteistyön paikallisten toimijoiden kanssa.